Aanvulling wat betreft weidevogelbeheer en zonneveld De Heul

Tijdens de RTG over de zonnevelden De Heul en De Knoest op 21 juni is ingesproken door de heer Jan Buys van de Stichting Weidevogels Eiland van Schalkwijk. Deze heeft zijn zorgen geuit over de consequenties van zonneveld De Heul voor weidevogels. Raadslid Corporaal heeft daarover in de week na de RTG een schriftelijke nadere toelichting gevraagd. Dit memo bevat deze toelichting.

Algemeen
De gemeente Houten voert al langere tijd weidevogelbeleid. Op het Eiland van Schalkwijk zijn een aantal weidevogelkerngebieden en er zijn beheerovereenkomsten tussen grondeigenaren en de Stichting en het Collectief Utrecht Oost. Het belang van weidevogels staat niet ter discussie.

Weidevogelbeheer is echter niet verenigbaar met hoog opstaande structuren, zoals zonnepanelen. Dit geldt ook voor gebouwen, hagen en boomgaarden. Door de aard van de activiteit en de wensen voor landschappelijke inpassing (veelal hagen) kan het ontwerp van de zonnevelden (in het algemeen) niet zo aangepast worden dat het ten goede komt aan de weidevogels. Dit is ook besproken tussen initiatiefnemers en Collectief Utrecht Oost en Stichting Weidevogels Eiland van Schalkwijk.

Regels/Beleid
De locatie van zonneveld De Heul in Schalkwijk ligt buiten een weidevogelkerngebied. De weidevogelkerngebieden zijn geïdentificeerd in samenwerking met de Stichting Weidevogels Eiland van Schalkwijk. De bescherming van weidevogels concentreert zich op die kerngebieden. Dit is ook het uitgangspunt geweest bij het opstellen van het Beleidskader Zonnevelden.

In het Beleidskader Zonnevelden zijn geen specifieke vereisten ten aanzien van weidevogels anders dan de weidevogelkerngebieden opgenomen. Per deelgebied zijn in de gebiedstabel (bijlage 1 bij het beleidskader) soms wel aandachtspunten meegegeven. Zonneveld De Heul ligt in gebied 9 Noord Oost van Schalkwijk. Daarover staat het volgende in de gebiedentabel:

Gebied	Kleur	Max. opp. aan zonnevelden (% van totale gebied)	Al benut voor zonnevelden (opp. en %)	Nieuwe Hollandse Waterlinie	Weidevogels	Overige belangen/kansen
9. Noord Oost van Schalwijk		10% (45ha)	16.4 ha, 36%	Nee	Nee	Afwijken van 20 ha eventueel mogelijk, grote zonnevelden mogelijk. Rekening houdend met agrarische belangen.

Biodiversiteit
Initiatiefnemers zetten in het plan in op versterken van biodiversiteit, maar dan op andere soorten dan weidevogels. Maatregelen die worden getroffen ter bevordering van de biodiversiteit zijn: het planten van hagen, ruim 800 meter natuurvriendelijke oever, kruidenrijk grasland onder de panelen en fruitgaard. Deze inpassing biedt in dit gebied 9 Noord Oost van Schalkwijk, waar veel Engels raaigras en mais groeit, grote meerwaarde voor insecten, vogels en kleinere zoogdieren. Een ecoloog is betrokken geweest bij het opstellen van de plannen. Er is ook een Flora en Fauna onderzoek gedaan met betrekking tot de Wet Natuurbescherming

Gesprek tussen initiatiefnemer en Collectief Utrecht Oost
Al in het voortraject van de vergunningaanvraag werd uit de participatie duidelijk dat bij zonneveld De Heul aandacht voor weidevogels werd gevraagd. De initiatiefnemer stond daar niet afwijzend tegenover. Op aanraden van de gemeente Houten is er een gesprek geweest van de initiatiefnemer met Collectief Utrecht Oost op 24 maart 2022. Collectief Utrecht Oost is de partij die beheercontracten aangaat met de agrariërs (voor een duur van maximaal 6 jaar, jaarlijks opzegbaar). Daarnaast is er ook een gesprek geweest met Stichting Weidevogels Eiland van Schalkwijk op 12 mei 2022. Ook is er op 12 mei 2022 een gesprek geweest met Stichting Weidevogels Eiland van Schalkwijk.

In de gesprekken is er gekeken of er in het plan aanpassingen gedaan kunnen worden voor de weidevogels. Dit bleek niet mogelijk (zie begin van dit memo). Er is in die gesprekken door de stichting aangegeven dat het enige bespreekbare alternatief voor hen een (fors) compensatiegebied (10 ha) was. Dit was voor de initiatiefnemer geen reëel alternatief. De kosten voor aankoop van een gebied (10 ha) worden geschat op circa €300.000,-. Dit maakt het project duurder en dat heeft direct gevolgen voor de coöperaties, die het lokale eigenaarschap vormgeven. Deze moet dan meer geld inzamelen om voldoende eigen vermogen op te halen.

Ten slotte
Het plan zonneveld De Heul is op brede aspecten uit het beleidskader beoordeeld. Hierdoor heeft het de hoogste punten gekregen. Met weidevogels hoeft de initiatiefnemer formeel geen rekening te houden. Wettelijk is compensatie ook niet afdwingbaar door de gemeente. De gemeente is geen partij in deze afspraken tussen grondeigenaar en Collectief Utrecht Oost. Het budget dat nu door Collectief Utrecht Oost wordt ingezet in het gebied rond de Heul kan uiteraard benut worden in een ander kansrijk gebied voor weidevogels. Bovendien zou met de coöperaties verkend kunnen worden of weidevogelbeheer één van de bestemmingen zou kunnen zijn van het nog door de coöperaties op te zetten gebiedsfonds.

Conclusie
Binnen zonneveld De Heul zijn geen mogelijkheden voor het behouden en bevorderen van weidevogels. Dat is spijtig, maar ook inherent aan de aard van de activiteiten. In de integrale afweging van de tender heeft het zonneveld toch zeer goed gescoord, omdat het zonneveld meerwaarde biedt op tal van andere thema's, inclusief biodiversiteit in den breedte. Die meerwaarde leidt er ook toe dat er in de business case weinig tot geen ruimte meer zit. Het aankopen van een compensatiegebied is daarmee niet mogelijk.

Ambtelijk zien we nog mogelijkheden voor andere, beperktere vormen van compensatie en inzet van bestaande beheermiddelen in andere gebieden dan in de omgeving van De Heul. Deze waren tot op heden onbespreekbaar voor de Stichting Weidevogels Eiland van Schalkwijk.